

Sygn. akt V GC 198/13 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2014 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze V Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Karolina Krzemińska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marzena Ornaf

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2014 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w K.**

przeciwko **T. M.**

o zapłatę kwoty 3 281,80 zł

na skutek sprzeciwu pozwanego od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 30.05.2012r. sygn. akt VI GNc-e 754391/12, który utracił moc w całości

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V GC 198/13 upr

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) S.A. w K. wystąpiła z powództwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanemu T. M. domagając się zasądzenia kwoty 3.281,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.07.2010r. do dnia zapłaty, a także zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów płatności systemu (...) S.A. w wysokości 1,09 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30.05.2012r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie uwzględnił w całości żądanie powódki.

Od powyższego nakazu pozwany wniósł sprzeciw zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa (k.8-13).

W uzupełnionym pozwie (k.39-43) strona powodowa podtrzymała dotychczasowe żądanie.

W uzasadnieniu wskazała, że pozwany zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę o zamieszczenie reklamy w (...), za co zobowiązany był do zapłaty kwoty 3.281,80 zł w terminie do dnia 30.06.2010r. Strona powodowa nabyła wskazaną

wierzytelność na podstawie umowy cesji z dnia 15.12.2011r. o czym zawiadomiła pozwanego wzywając go jednocześnie do zapłaty, jednak bezskutecznie.

W uzupełnionym sprzeciwie (k.78-81,94-96) pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł zarzut nieważności postanowień umowy w związku ze złożeniem przez pozwanego w dniu 30.03.2011r. wobec (...) Sp. z o.o. oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu (art.88 kc w zw. z art.84 kc). Wskazał, iż pozwany złożył podpis pod wzorcem umowy, który został mu przedłożony przez reprezentanta (...) T. R. (1) działając pod wpływem błędu co do treści tej czynności wywołanego podstępny zachowaniem w/w. T. R. (1) poinformował bowiem pozwanego, iż w celu prowadzenia dalszych rozmów w kwestii zamieszczenia reklamy, konieczne jest złożenie przez pozwanego podpisu pod dokumentem mającym charakter wstępnej deklaracji odnośnie zainteresowania ofertą reklamową (...) bez zobowiązań finansowych, nie zaś wiążącej umowy na podstawie której taka współpraca zostaje nawiązana. Reprezentant E. celowo wprowadził w błąd pozwanego wykorzystując jego pośpiech (umowę podpisano w samochodzie pod Urzędem Miasta w B.) oraz brak okularów, który uniemożliwił pozwanemu zapoznanie się z tekstem umowy. Zgodnie z zapewnieniami warunkiem zawarcia umowy miało być wyrażenie przez pozwanego pisemnej dodatkowej zgody oraz akceptacja projektu graficznego przedmiotowej reklamy. Po powrocie do domu pozwany przeanalizował treść dokumentu i wykonał telefon do T. R. (1) wyrażając swe wątpliwości co do charakteru umowy, na co po raz kolejny uzyskał zapewnienie, że nie rodzi ona zobowiązania finansowego po stronie pozwanego. Pomimo tych zapewnień pozwany otrzymał fakturę vat za sprzedaż usług ogłoszeniowych. Pozwany ponownie kontaktował się z T. R. (1), uzyskując zapewnienie o błędzie w systemie informatycznym (...). Pozwany wskazane rozmowy nagrywał. Próbował również wyjaśniać tą kwestię w formie mailowej. Pozwany, wbrew twierdzeniom (...) nigdy nie wyraził akceptacji propozycji graficznej reklamy poprzez złożenie na niej swojego podpisu. Podpis widniejący na dokumencie propozycji graficznej reklamy przedłożonym przez stronę powodową nie należy do pozwanego a fakt jego podrobienia winna wykazać opinia biegłego z zakresu badania pisma ręcznego, o przeprowadzenie której wniósł.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20.04.2010r., tuż po rozpoczęciu działalności gospodarczej przez pozwanego, spotkał się on z przedstawicielem (...) sp. z o.o. w W. T. R. (1) w sprawie zamieszczenia reklamy w (...). Spotkanie odbywało się w samochodzie przed Urzędem Pracy. Pozwany, który ma wadę wzroku, miał wówczas okularów umożliwiających mu czytanie tekstu.

T. R. (1) informował pozwanego, co reklama może zawierać oraz że minimalny koszt jej zamieszczenia wynosi ok. 2.700 zł. Pozwany wskazywał, iż nie dysponuje takimi środkami z uwagi na to, że rozpoczyna dopiero działalność i pytał o możliwość ratalnej zapłaty uzyskując zapewnienie o istnieniu takiej możliwości. Pozwany chciał również zapoznać się z wyglądem graficznym takiej reklamy przed podjęciem decyzji o zleceniu jej zamieszczenia.

Wówczas T. R. (1) dał pozwanemu do podpisania druk umowy. Pozwany podpisał go uzyskując zapewnienie, że podpisywany dokument nie ma charakteru zobowiązującego i reklama nie zostanie uruchomiona, jeśli nie będzie akceptacji pozwanego po przedstawieniu mu projektu graficznego reklamy.

dowody: - umowa o zamieszczenie reklamy – k. 59 akt,

- częściowo zeznania świadka T. R. (1) – k.

142-143 akt

- zeznania pozwanego T. M. – k. 143-144

akt

Po powrocie do domu i przeczytaniu umowy pozwany powziął wątpliwość co do jej skutków i wykonał telefon do T. R. (1), który ponownie zapewniał go o tym, iż reklama nie zostanie uruchomiona bez jego dodatkowej zgody.

W dniu 16.06.2010r. (...) Sp. z o.o. wystawiła fakturę vat za sprzedaż usług ogłoszeniowych na kwotę 3.281 zł i przesłała ją pozwanemu.

Po jej otrzymaniu pozwany kilkakrotnie kontaktował się telefonicznie z T. R. (1) a on zapewniał go, że próbuje wyjaśnić, zaistniałą sytuację.

Pozwany zwracał się również za pośrednictwem e-mail do Biura (...) informując o wprowadzeniu go w błąd przez T. R. (1) co do skutków zawartej umowy.

(...) Sp. z o.o. nie uwzględniła tłumaczeń pozwanego i w odpowiedzi na jego zgłoszenia przesłała mu wydruk projektu graficznego reklamy na którym wpisano nazwisko pozwanego w miejscu przeznaczonym na akceptację tego projektu.

dowody: - faktura vat – k. 58 akt,

- nagrania (...) rozmów pozwanego z T. R. –

k. 99 akt

- wydruki wiadomości e-mail – k. 88-90 akt

- pismo (...) Sp. z o.o. – k. 91-92 akt,

- kserokopia fax-u projektu graficznego reklamy-k.93

akt

- częściowo zeznania świadka T. R. (1) – k.

142-143 akt

- zeznania pozwanego T. M. – k. 143-144

akt

W piśmie z dnia 23.03.2011r., doręczonym (...) Sp. z o.o. w dniu 30.03.2011r. pozwany złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu w dniu 20.04.2010r., na podstawie którego zawarł sporną umowę.

dowód: - oświadczenie pozwanego z dnia 23.03.2011r. wraz z

potwierdzeniem odbioru – k. 85-87 akt

W dniu 15.12.2011r. strona powodowa zawarła z (...) Sp. z o.o. umowę przelewu przedmiotowej wierzytelności, o czym pozwany został zawiadomiony.

Powódka wyzwała pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem jednak bezskutecznie.

okoliczności niesporne

a nadto

dowody: - umowa przelewu wierzytelności – k. 53-57 akt

- powiadomienie o przelewie –k. 45 -48 akt

- wezwanie do zapłaty – k. 44 akt,

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W myśl art. 750 kc do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Przepis art. 735§1 kc stanowi zaś, iż jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

W przedmiotowej sprawie niespornym było, iż w dniu 20.04.2010r. pozwany złożył swój podpis na druku umowy o zamieszczenie reklamy z (...) z o.o., na mocy której zobowiązał się do zapłaty kwoty 3.281,81 zł za wykonanie usługi.

Pozwany powoływał się jednak na fakt uchylenia się od skutków tego oświadczenia jako złożonego pod wpływem błędu i w ocenie Sądu oświadczenie to było skuteczne.

Zgodnie z treścią art.84§1 kc w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

W myśl zaś art. 84§2 kc można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

Błąd, o którym mowa w art. 84 k.c., obejmuje także błąd co do prawa, co dotyczy m.in. mylnego wyobrażenia o skutkach prawnych wynikających ze złożonego oświadczenia woli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 221/11).

Takiego rodzaju błąd wystąpił w okolicznościach niniejszej sprawy. Pozwany podnosił bowiem, iż był przekonany o tym, że złożenie przez niego podpisu pod drukiem umowy miało stanowić jedynie o wstępnym zainteresowaniu ofertą (...) i nie powodowało powstania po jego stronie zobowiązań finansowych.

Pozwany przyznał przy tym, iż umowy nie przeczytał przed złożeniem na niej swego podpisu, co jednak, w ocenie Sądu, nie wyłączało możliwości powołania się przez pozwanego na błąd w znaczeniu prawnym.

Sąd podziela bowiem wyrażony z judykaturze pogląd o tym, iż niewątpliwie można mówić o błędzie wówczas, gdy ktoś świadomie składa oświadczenie woli, nie znając jego treści, np. składa podpis na dokumencie, z którego treścią się nie zapoznał, z natury błędu bowiem wynika przekonanie błędzącego, że postrzegany przez niego stan rzeczy odpowiada prawdzie. Innymi słowy, nieświadomość niezgodności między własnym obrazem sytuacji a rzeczywistością stanowi immanentną cechę błędu. Stąd postawa osoby składającej oświadczenie woli, świadomie wykluczająca możliwość poznania stanu faktycznego, wyłącza błąd. Osoba, która świadomie podpisuje dokument, nie znając jego treści, nie myli się, lecz świadomie akceptuje postanowienia zawarte w dokumencie, niezależnie od ich treści. Chodzi oczywiście o sytuację, w której osoba ta ma świadomość własnej ignorancji.

Inaczej jednak ma się rzecz wówczas, jeżeli treść dokumentu została między stronami uzgodniona i składający podpis miał prawo liczyć, że jest ona zgodna z wcześniejszymi ustaleniami. Uzgodnienie postanowień umowy w toku negocjacji usprawiedliwia postępowanie podpisującego, który co prawda świadomie nie czyta dokumentu, ale czyni to w przekonaniu, że jego treść odpowiada przyjętym postanowieniom. Podsuniecie mu do podpisu dokumentu obejmującego inną wersję umowy oznacza wprowadzenie w błąd. W takim wypadku strona, która podpisała dokument przygotowany przez drugą stronę nie czytając go, będzie mogła powołać się na błąd (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2009 r., IV CSK 358/08).

W przedmiotowej sprawie pozwany konsekwentnie twierdził, iż w trakcie rozmowy z T. R. (1) uzgodnił warunki umowy w ten sposób, iż spółka (...) miała przygotować projekt graficzny reklamy, zaś po jego otrzymaniu pozwany miał podjąć decyzję co do zlecenia jej wykonania. Warunkiem powstania po jego stronie zobowiązań finansowych miało być więc dopiero zaakceptowanie projektu reklamy. Pozwany zeznawał przy tym, iż z uwagi na swą sytuację materialną związaną z tym, iż dopiero rozpoczynał prowadzenie działalności gospodarczej upewniał się w rozmowie ze świadkiem, iż jego podpis pod umową nie będzie rodził po jego stronie zobowiązań finansowych a świadek go o tym zapewniał, podobnie jak zapewniał go o możliwości uzgodnienia ratalnych warunków płatności.

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych sąd oparł się przede wszystkim na zeznaniach pozwanego T. M., którym jako jasnym, logicznym i konsekwentnym dał wiarę w całości oraz na dowodach z dokumentów w postaci wydruków wiadomości e-mail z dnia 13.06.2010r. i 22.06.2010r. a także na nagraniach rozmów prowadzonych przez pozwanego ze świadkiem T. R. (1).

Na wiarygodność zeznań pozwanego dotyczących wystąpienia błędu wskazywały po pierwsze okoliczności w których jego oświadczenie woli było składane (pośpiech, podpisywanie umowy w samochodzie, brak okularów) a po wtóre okoliczności, które nastąpiły już po złożeniu oświadczenia woli, tj. próby wyjaśnienia przez pozwanego zaistniałej sytuacji w korespondencji mailowej z (...) oraz w rozmowach telefonicznych z T. R. (1).

Przebieg zdarzeń opisywany przez pozwanego zarówno w w/w mailach wysyłanych już w czerwcu 2010r. jak i w oświadczeniu o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z marca 2011r. jest zgodny, spójny i w pełni koresponduje z treścią zeznań złożonych przez niego w toku niniejszego postępowania.

Na wiarygodność zeznań pozwanego wskazuje również treść nagrania jego rozmów ze świadkiem T. R. (1).

Sąd dopuścił wskazane nagrania jako dowód w sprawie i oparł się na nim albowiem podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 grudnia 2012 r. (I ACa 504/11, LEX nr 1278076), iż dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z nagrań dokonanych osobiście przez osoby występujące w charakterze stron, które będąc uczestnikami rozmowy nie naruszają przepisów chroniących tajemnicę komunikowania (art. 49 Konstytucji). W przypadku naruszenia innych praw o charakterze bezwzględnie (dóbr osobistych, prawa do prywatności), brak bezprawności wynika z realizacji prawa do sądu (art. 45 Konstytucji).

Należy podkreślić przy tym, że w swych zeznaniach T. R. (1) przyznał, iż to jego głos został zarejestrowany na przedmiotowych nagraniach. Nie mogło być więc wątpliwości co do osoby rozmówcy.

Sąd miał również na uwadze fakt, iż w trakcie tych rozmów T. R. (1) nie formułuje wprost twierdzeń zgodnych z wersją pozwanego. Wysłuchuje jednak twierdzeń pozwanego i im nie zaprzecza, udzielając jedynie wymijających odpowiedzi, które miały na celu utrzymanie pozwanego w przekonaniu, że próbuje on wyjaśnić zaistniałą sytuację. W ocenie Sądu, jeśli przebieg zdarzeń byłby inny od tego wynikającego z zeznań pozwanego, to świadek niewątpliwie w rozmowie z nim zaprzeczyłby wprost twierdzeniom pozwanego, czego nie uczynił.

W ocenie Sądu również sam fakt, iż pozwany zdecydował się na nagrywanie rozmów ze świadkiem potwierdza jego wersję o tym, że czuł się oszukany z uwagi na treść informacji udzielonych mu przy podpisywaniu umowy.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka R. w części, w której wskazał on, iż nie informował pozwanego o tym, iż zawarcie umowy będzie wymagało jego dodatkowej zgody. W ocenie Sądu, skoro to nieuczciwe zachowanie świadka miało wywołać błąd pozwanego, to trudno było oczekiwać aby świadek do takiej okoliczności się przyznał.

Sąd nie przyznał mocy dowodowej przedłożonej przez stronę powodową kopii fax-u zawierającego propozycję graficzną reklamy, która wg twierdzeń powoda zawierała podpis pozwanego. Pomimo stosownego zobowiązania (...) Sp. z o.o. do przedłożenia oryginału tego dokumentu, nie został on złożony do akt. Przedłożenie jedynie kopii fax-u uniemożliwiało zaś zbadanie wskazanego dokumentu pod kątem autentyczności zawartego na nim podpisu, o co pozwany wnosił.

Dlatego też Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny badania pisma.

Reasumując, na podstawie wyżej opisanych dowodów Sąd przyjął, iż pozwany składając podpis pod sporną umową pozostawał pod wpływem błędu co do treści umowy którą zawierał (a ściślej co do jej skutków prawnych).

Niewątpliwie był to również błąd istotny, gdyż z zeznań pozwanego wynikało, iż zdecydował się ona na podpisanie umowy jedynie z uwagi to, iż złożenie podpisu nie miało skutkować powstaniem po jego stronie zobowiązania finansowego.

W myśl art. 88§1 kc uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie.

W okolicznościach niniejszej sprawy pozwany zawarł takie oświadczenie w piśmie skierowanym do (...) Sp. z o.o. z dnia 23.03.2011r., doręczonym adresatowi w dniu 30.03.2011r.

Tym samym zachował również roczny termin do jego złożenia wynikający z treści art.88§2 kc.

Skuteczne uchylenie się przez pozwanego od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu czyniło umowę z dnia 20.04.2010r. nieważną *ex tunc* (od momentu jej zawarcia). Nie mogła ona zatem stanowić podstawy do dochodzenia roszczeń przez drugą jej stronę, ani też przez powódkę, która na mocy umowy cesji mogła przejąć jedynie istniejące wierzytelności cedenta (art.509§1 kc).

Mając powyższe względy na uwadze Sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art.98§1 i 3 kpc. Składały się na nie jedynie koszty zastępstwa procesowego pozwanego ustalone na podstawie §6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.02.163.1349 ze zm.).